

14 Mart 1914'den 7 Kasım 1965'e kadar 52 yıllık, büyük ve geniş atılımları içeren bir süre boyunca cemaati yönetti. Bu atılımlardan bazıları şunlardır:

İslâm'ı Yayma

Onun en önemli başarılarından biri İslâm'ı yurt içinde ve dışında yaymak ve tebliğ etmek için sağlam bir nizamın temellerini atmış olmasıdır. Hilâfet makamına yükseltilişinin ardından kısa bir zaman sonra ilk işinin İslâm'ı yaymak olacağını ilân etti. 12 Nisan 1914'de çıkardığı ferman ile ülkenin her tarafından İslâm'ı yayma konusunda istişare etmek amacıyla temsilcileri Meclis-i Şura'ya davet edildi. Orada şu arzusunu dile getirdi:

“Aramızda çeşitli dillere vâkif insanlar olmalı ki, bunlar sayesinde İslâm'ı kolayca yayabilelim.”

Kendisi şöyle devam etti: “Ahmediyet'in hakikatının dünyanın her tarafında parlamışını görmek isterdim. Buna muvaffak olmak Yüce Rabbimiz için zor değildir.”

Bu işi gerçekleştirmek amacıyla 1919'da Davet ve Tebliğ Bakanlığı'nı ve genel merkez olarak Ahmediye Medresesi'ni kurarak onu sadece bir ilâhiyat fakültesi olmaktan çıkarıp genel bir üniversite düzeyine getirmeye çalıştı. Tüm bu çaba ve gayretler çok iyi eğitilmiş Dâîler (Hakk'a davetçiler) ve mübelliğler yetiştirmeye yönelikti. İslâm'ı yaymak amacıyla yurt dışında çeşitli merkezler açtı. Kendisi bu dünyadan göçtüğünde 46 İslâm ülkesinde sapasağlam merkezler tesis edilmişti. Bunların etrafında o günden bu güne çalışkan ve sâdik cemaatler mevcuttur.

Kur'anî Hikmet

Allah-u Zülcelâl ona doğuştan Kur'an-ı Kerim için derin bir ansiklopedik ve ruhanî bilgi ve anlayış bahşetmişti ki, böylece onun vasıtasıyla İslâm'ın şânının ve Kur'an'ın haysiyetinin inandırıcı bir şekilde yerleştirileceğini müjdeleyen gaybî haber gerçekleşti. O Allah'ın kendisine Yüce Kur'an'ın yüzlerce, binlerce hakikatini hususî tehaddüs ve vahiy lütfuyla ifşa ettiğini söylemişti. (Tefsir-i Kebir, Cilt-VI, Syf:483)

O aynı zamanda, hangi bilgi veya dine sahip olursa olsun eğer herhangi biri Kur'an-ı Kerim'i eleştirecek olsa Allah'ın lütfuyla onu sadece Kur'an'ın kendisiyle ikna ve tatmin ederek

susturacak kadar kendisine Yüce Kur'an hakkında bereketli bir manevî marifet ihsan edildiğini açıkladı.

Birçok kez Kur'anî hikmet üzerine şerh yazmak hususunda başkalarına meydan okudu. O, Yüce Kur'an'dan daha önce hiç bilinmeyen yeni malûmatlar tefsir edeceğini iddia ediyordu. 1944'de Delhi'de kendisinin Müslîh-î Mev'ud (Va'dedilen İslâhatçı) olduğunu iddia edip Kur'an-ı Kerim'in hikmet ve hakikatlerinin tefsiri hakkındaki meydan okumasını tekrar ettiği halka açık bir toplantıda o şunları söylüyordu:

“Şu anda tekrar iddia ediyorum ki, eğer binlerce âlim benimle Kur'an'ın tefsirini yazma hususunda yarışmak için toplanmış olsa idi, yine de dünya benim tefsirim, derin ilâhî hakikatlerin hikmeti açısından emsalsiz olduğunu kabul ve tasdik ederdi”.

Tefsir-i Kebîr'inde sunulan Kur'an-ı Kerim'in hikmetinin yeni tarifi üstteki iddianın meşruiyet ve sadâkatının inkârı kâbil olmayan kanıtını taşıyor. Çağ onun Kur'anî ilminin üstünlüğüne emin oldu. Kendisi seçkin bir Müslüman önder, yazar ve Ahmediyet'in amansız karşıtı olan Lahor “Daily Zemindar” gazetesi müdürü Muallâvi Zafer Ali Han diğer muhalif fırkalara seslenirken şunu teslim ediyordu:

“İyice kulaklarınızı açın da dinleyin! Siz ve sizin suç ortaklarınız kıyamete kadar hiçbir zaman Mirza Mahmud'la yarışamazsınız. Mirza Mahmud'un yanında Kur'an var.. Ve.. Derin bir Kur'an bilgisi. Ya sizin neyiniz var?.. Siz Kur'an'ı daha rüyanızda bile okumadınız.” [Eyk Havfnak Seziş, Muallavî Mazhar Ali Ezhar, sayfa:196]

Ölümü münasebetiyle Lucknow, Sıdk-ı Cedîd dergisinde çıkan bir taziye notunda şöyle yazıyordu: “Allah'tan Ahmediye Cemaati imamının Kur'an-ı Kerim ve onun ilminin bütün dünyada yayınlanması ve ayrıca İslâm'ı dünyanın her köşesine yayma amacıyla sarfettiği çabalarını mükâfatlandırmasını niyaz ediyorum. Gelin bu meyanda bütün diğer konuları gözden geçirelim. Onun yüce Kur'an'ın hikmet ve hakikatini teferruatla tefsir edişinde ortaya koyduğu derin ilmî üslûp hakikaten eşsizdi.” [Sıdk-ı Cedid, Lucknow, Cilt 51, 18 Kasım 1965]